

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)
Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md,
www.calm.md

Nr.69 din 04 aprilie 2023

Ministerul Educației și Cercetării
Cancelaria de Stat

Aviz

la proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea procedurii de selectare, aprobare și implementare a proiectelor de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal (număr unic 233/MEC/2023)

1. Considerații generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea procedurii de selectare, aprobare și implementare a proiectelor de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal.

CALM a analizat prevederile proiectului HG în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale (APL).

Proiectul Hotărârii Guvernului rezultă din necesitatea îmbunătățirii condițiilor de igienă și sanitație a elevilor în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal pentru desfășurarea cu succes a procesului educațional în instituțiile de învățământ în condițiile social-economice actuale, în contextul promovării reformelor în sistemul educațional.

2. Legislația aplicabilă

- ❖ Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.14
- ❖ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- ❖ Legea privind finanțele publice locale, nr. 397 din 16.10.2003;
- ❖ Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435 din 28.12.2006;
- ❖ Legea privind administrația publică locală, nr. 436 din 28.12.2006.

3. Constatări/obiectii

În urma analizei proiectului Hotărârii Guvernului, CALM a remarcat următoarele:

Potrivit pct.4 din PHG, cheltuielile operaționale de implementare a proiectelor de construcție/renovare/reabilitare a blocurilor sanitare ale instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal, nu vor depăși suma de 5,0% din bugetul alocat instituției pentru realizarea acestor măsuri.

Regulamentul cu privire la organizarea procedurii de selectare, aprobare și implementare a proiectelor de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal (în continuare – Regulament) printre altele prevede:

➤ Proiectele vor fi finanțate din contul și în limita mijloacelor alocate conform scopurilor specifice în bugetul de stat pentru autoritățile publice centrale, conform domeniului de competență (pct.6).

➤ Beneficiar de finanțare – autoritate publică locală de nivelul I sau, după caz, de nivelul II, detinătoare de drepturi legale de proprietate asupra imobilelor instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal, pentru care sunt aprobate alocații financiare din bugetul de stat pentru îmbunătățirea condițiilor de igienă și sanitație (pct.7 lit. d)).

➤ Partajarea responsabilităților financiare în cadrul proiectelor de îmbunătățire a condițiilor de igienă în instituția de învățământ primar, gimnazial și liceal se concepe conform raportului de 95/5, anume: a) finanțarea din bugetul de stat - 95% din valoarea de buget al proiectului; b) contribuția beneficiarului și/sau a partenerilor proiectului - 5% din valoarea de buget al proiectului (pct. 16).

➤ Debursarea contribuției obligatorii a beneficiarului, în mărime de 5% se aplică după atribuirea contractelor de achiziții publice, în raport cu valoarea de buget contractată a proiectului și va fi transferată integral de către beneficiarul proiectului pe contul Oficiului Național de Dezvoltare Regională și Locală, până la data semnării contractelor de achiziții publice (pct. 18).

➤ Pe perioada de implementare a proiectului, orice majorare a valorii contractelor de achiziții publice, efectuată în condițiile legii, va fi acoperită financiar de către părți, cu respectarea raportului setat de partajare a responsabilităților financiare de 95/5, cu condiția că finanțarea din bugetul de stat nu va depăși suma alocațiilor inițial aprobate conform bugetului estimat. În astfel de situații contribuția beneficiarului va fi transferată integral pe contul Oficiului Național de Dezvoltare Regională și Locală, până la data semnării acordurilor adiționale de majorare a valorii contractelor de achiziții publice în vigoare (pct. 19).

➤ În cazul în care, pe perioada de implementare a proiectului, valoarea de buget contractată sau valoarea de buget efectivă depășește valoarea de buget inițial estimată a proiectului, beneficiarul va acoperi diferența formată integral din sursele financiare proprii sau din alte surse disponibile (pct. 20).

➤ Costurile realizate anterior de a fi aprobată finanțarea, inclusiv costurile legate de pregătirea proiectului, executarea lucrărilor de cercetări și prospectări, executarea documentației de proiectare și deviz, verificarea/expertizarea documentației de fezabilitate, documentației de proiectare și deviz, avizarea, obținerea prescripțiilor tehnice și a autorizațiilor, obținerea certificatului de urbanism și prelungirea lui, autorizația de construire sau desființare a obiectului nu vor fi considerate drept contribuție a beneficiarului și nu vor fi finanțate și/sau rambursate din contul mijloacelor alocate din bugetul de stat (pct. 21).

➤ Pentru asigurarea transparenței procesului de evaluare a propunerilor de proiecte și de selectare a instituțiilor potențial-beneficiare de finanțare, va fi desemnat un observator din partea Congresului Autorităților Locale din Moldova, cu drept consultativ, dar fără drept de vot în cadrul Comisiei (pct.34 lit. g)).

➤ Beneficiarii proiectului își vor asuma responsabilitatea de asigurare a durabilității proiectelor implementate, pe o perioadă de minim 3 ani, alocând anual resurse financiare pentru menținere și operare (pct.54).

Vom atrage atenția la o contradicție de reglementare, care poate crea confuzii referitor la autoritatea responsabilă de lansarea procedurilor de achiziții publice a lucrărilor, serviciilor și bunurilor conform obiectivelor proiectelor:

- potrivit pct.37 lit. d) din Regulament, Oficiul Național de Dezvoltare Regională și Locală asigură lansarea procedurilor de achiziții publice a lucrărilor, serviciilor și bunurilor conform obiectivelor proiectelor.
- potrivit pct.42 din Regulament, lansarea procedurilor de achiziții publice se realizează de către beneficiarii proiectelor, imediat după semnarea contractelor de finanțare.

Examinând prevederile Regulamentului am constatat, că beneficiarul finanțării (APL I sau după caz, APL II) va suporta mai mult de 5% din valoarea de buget al proiectului de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ, în condițiile în care există restricția din pct.4 a PHG care stabilește, că cheltuielile operaționale de implementare a proiectelor de construcție/renovare/reabilitare a blocurilor sanitare ale instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal nu vor depăși suma de 5,0% din bugetul alocat instituției pentru realizarea acestor măsuri.

Beneficiarul finanțării va depăși cheltuielile operaționale de implementare a proiectelor în sumă de 5% din valoarea de buget al proiectului de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ deoarece:

- 1) Va finanța costurile legate de pregătirea proiectului, executarea lucrărilor de cercetări și prospectări, executarea documentației de proiectare și deviz, verificarea/expertizarea documentației de fezabilitate, documentației de proiectare și deviz, avizarea, obținerea prescripțiilor tehnice și a autorizațiilor, obținerea certificatului de urbanism și prelungirea lui, autorizația de construire sau desființare a obiectului, costuri care nu vor fi considerate drept contribuție a beneficiarului și nu vor fi finanțate și/sau rambursate din contul mijloacelor alocate din bugetul de stat (**cheltuielile de proiectare/elaborare a proiectelor tehnice constituie în jur de 5% din costul total al lucrărilor de construcție/renovare/reabilitare a obiectivelor în cauză**).
- 2) Va asigura contribuția proprie la implementarea proiectului în mărime de 5% din valoarea de buget al proiectului.
- 3) Va acoperi diferența formată integral din sursele financiare proprii sau din alte surse disponibile, în cazul în care, pe perioada de implementare a proiectului, valoarea de buget contractată sau valoarea de buget efectivă depășește valoarea de buget inițial estimată a proiectului (**în majoritatea cazurilor costul final al proiectelor depășește cheltuielile planificate inițial, în special în legătură cu fluctuația/creșterea prețurilor la bunuri și servicii**).

În final, contribuția autorității administrației publice locale va depăși cu mult sumele planificate și disponibile, situație care poate duce la oprirea/amânarea lucrărilor de construcție/ renovare/ reabilitare a obiectivelor în cauză. Respectiv, intenția bună de îmbunătățire a condițiilor de igienă și sanitație a elevilor în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal nu va putea fi realizată, dat fiind problema insuficienței mijloacelor financiare în bugetele administrației publice locale.

Ulterior, beneficiarul finanțării va aloca anual, pe o perioadă de minim 3 ani, resurse financiare pentru menținerea și operarea obiectivelor construite/ renovate/ reabilitate.

În contextul celor expuse mai sus, vom reitera că din structura sistemului de învățământ din Republica Moldova, potrivit art.15 alin. (1) lit. j) și m) din Codul educației nr.152/2014, mai fac parte următoarele instituții de învățământ: instituții de învățământ

secundar vocațional de arte, sport etc. - școală; precum și instituții de învățământ extrașcolar - școală (de arte: arte plastice, muzică, teatru; de sport etc.), centru de creație, club sportiv.

Considerăm, că aceste categorii de instituții de învățământ sunt foarte importante pentru educația multilaterală a copiilor, însă din prevederile Regulamentului nu este clar dacă acestea, de asemenea, vor putea beneficia de finanțare în vederea construcției/renovării/ reabilitării blocurilor sanitare. În acest sens, este necesar de a concretiza prevederile Regulamentului astfel, ca aplicanților să le fie clar că și instituțiile de învățământ extrașcolar sunt eligibile.

Este important să accentuăm, că potrivit art.4 lit. g) din Legea nr.136/2017 cu privire la Guvern, Guvernul își desfășoară activitatea în domeniul educație, respectiv domeniul educație este un domeniu propriu de activitate a Guvernului. O parte din competențele Guvernului în domeniul educației au fost delegate autorităților publice locale, potrivit art.4 alin. (1) lit. h) și alin. (2) lit. g¹) din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă, însă fără a aloca resurse financiare necesare și suficiente realizării acestei competențe.

Art.11 alin. (1) din Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale, stabilește că bugetelor unităților administrativ-teritoriale li se alocă transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat pentru finanțarea: învățământului preșcolar, primar, secundar general, special și complementar (extrașcolar).

Observăm, că finanțarea instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal se realizează prin transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat. În cazul implementării proiectelor de construcție/renovare/reabilitare a blocurilor sanitare ale instituțiilor de învățământ primar, gimnazial și liceal, sursa contribuției obligatorii a beneficiarului, în mărime de 5% din valoarea de buget al proiectului și care nu va depăși suma de 5,0% din bugetul alocat instituției pentru realizarea acestor măsuri sunt transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat.

În cazul în care, din bugetul de stat nu sunt finanțate cheltuielile de proiectare/elaborare a proiectelor tehnice, precum și nu se acoperită diferența formată în rezultatul depășirii cheltuielilor planificate inițial, scopul proiectului Hotărârii Guvernului de îmbunătățire a condițiilor de igienă și sanitație a elevilor în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal este irealizabil, astfel că este necesar de regândit formula de finanțare a unor astfel de proiecte, în condițiile în care în orice caz finanțarea educației sub toate aspectele ține de competența statului.

4. Propuneri și recomandări

În vederea îmbunătățirii prevederilor proiectului Hotărârii Guvernului, propunem următoarele modificări ale Regulamentului:

➤ Pct.21 din Regulament va avea următorul cuprins:

„21. Costurile realizate anterior de a fi aprobată finanțarea, inclusiv costurile legate de pregătirea proiectului, executarea lucrărilor de cercetări și prospectări, executarea documentației de proiectare și deviz, verificarea/expertizarea documentației de fezabilitate, documentației de proiectare și deviz, avizarea, obținerea prescripțiilor tehnice și a autorizațiilor, obținerea certificatului de urbanism și prelungirea lui, autorizația de construire sau desființare a obiectului vor fi finanțate și/sau rambursate din contul mijloacelor alocate din bugetul de stat.”

➤ Pct.26 din Regulament se completează cu lit. e) cu următorul cuprins:

„e) costurile realizate anterior de a fi aprobată finanțarea, inclusiv costurile legate de pregătirea proiectului, documentației de fezabilitate, executarea lucrărilor de cercetări și prospectări, executarea documentației de proiectare și deviz, verificarea/expertizarea

documentației de proiectare și deviz, avizarea documentației, obținerea prescripțiilor tehnice și a autorizațiilor, obținerea certificatului de urbanism, autorizației de construire și prelungirea acestora;"

➤ La pct.28 din Regulament lit. a) se exclude.

Ținând cont de cele menționate, CALM consideră că proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea procedurii de selectare, aprobare și implementare a proiectelor de construcție/ renovare/ reabilitare a blocurilor sanitare în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal poate fi propus pentru aprobare, doar după modificarea prevederilor menționate mai sus.

Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Exec: C. Scorțescu,
expert CALM,
tel. 22 35 09